

Наталія ЯРМИШ,
доктор юридичних наук,
професор кафедри кримінального
права та кримінології
Національної академії
прокуратури України

ПРОБЛЕМИ КВАЛІФІКАЦІЇ ЗЛОЧИНІВ, ВЧИНЕНИХ ГРУПОЮ ОСІБ ЗА ПОПЕРЕДНЬОЮ ЗМОВОЮ

Ключові слова: співучасть; форми співучасті; співвиконавство; група осіб; попередня змова; кваліфікуюча ознака; причинний зв'язок.

Стаття присвячена аналізу актуальної проблеми – розумінню «групи осіб за попередньою змовою» як однієї із форм співучасті у злочині, що зазначена у ч. 2 ст. 28 Кримінального кодексу України (далі – КК України). Від того, яким чином тлумачити суб'єктний склад такої групи, у випадках, коли вона фігурує у статті Особливої частини КК України у якості кваліфікуючої ознаки, залежить притягнення винного до відповідальності за ч. 1 чи за іншими, більш суворими, частинами відповідної статті. Метою публікації є спроба відповісти на запитання, чи можна визнавати злочин, вчинений *за попередньою змовою групою осіб*, якщо виконавець був лише один, а інші співучасники відносяться до так званих другорядних (підбурювач, пособник, організатор)?

Останнім часом цій проблемі більшою чи меншою мірою присвятили увагу Д.П. Альошин, Г.О. Ганова, І.М. Гриниха, В.К. Грищук, М.І. Мельник, В.О. Навроцький, М.І. Панов та інші.

Перед тим як безпосередньо розпочати обговорення проблеми, що заявлена, вважаємо за необхідне зробити невеликий відступ щодо логіки в її лінгвістичних проявах. Переважна кількість досліджень з кримінального права, присвячених кваліфікації (або хоча б тих, у яких про неї згадується), містять словосполучення «кваліфікація злочинів». Не варто навіть наводити приклади на підтвердження цього, – вони добре відомі усім, хто має відношення до науки кримінального права та практики застосування кримінального закону. Доволі поодиноким винятком з усього масиву відповідних джерел є роботи професора В.О. Навроць-

кого. Його монографії, які витримали декілька видань та користуються великим науковим попитом, мають назви, де відповідна проблематика позначається шляхом використання терміна «кримінально-правова кваліфікація». Відповідно до пояснення вченого оцінка події на підставі кримінального закону не обов'язково свідчить про те, що відбулася кваліфікація *злочину*. Він наголошує: «кримінально-правова кваліфікація охоплює кваліфікацію як злочинів, так і інших діянь, передбачених КК України (малозначних, вчинених з обставин, які виключають їх злочинність, які тягнуть за собою звільнення від кримінальної відповідальності тощо)» [1, 5]. І справді, вже цього достатньо, щоб говорити не про «кваліфікацію злочинів», а про кримінально-правову кваліфікацію. Між тим проти «кваліфікації злочинів» як такої В.О. Навроцький не має принципових заперечень. Він лише розглядає її як один із варіантів кримінально-правової кваліфікації.

Проте ми дозволимо собі висловити думку, що вираз «кваліфікація злочинів», якщо вдуматися у сенс цієї мовної конструкції, є нонсенсом. Адже тільки Кримінальний кодекс визначає, яке суспільно небезпечне діяння визнається злочином. Тому, доки не встановлено, що певна подія відповідає конкретній статті Особливої частини КК України, називати її злочином не можна. А якщо відомо, що суспільно небезпечне діяння є *злочином*, це означає, що процес кваліфікації (із відповідним результатом) вже відбувся. Отже, кваліфікації підлягає *суспільно небезпечне діяння*, коли існує припущення, що воно може підпадати під дію Кримінального кодексу України, а не «злочин».

Філологи справедливо стверджують, що діалектично мислити і висловлювати цю думку – значить слідувати логіці руху того явища, що досліджується. Оскільки процес формування думки стихійно відображає процес становлення події, то й виклад думки має цьому відповідати. Таким чином, словосполучення «кваліфікація злочину» являє собою приклад відомої помилки, що в науці логіки має назву «забігання вперед» і є різновидом так званої «помилки у зв'язках». Тому з принципових міркувань ми тут і далі будемо використовувати саме вираз «кримінально-правова кваліфікація». (До речі, зазначимо, що в одній роботі з кримінального права її автор «кваліфікацією» називає виключно результат процесу «вибору кримінально-правової норми і закріплення цього вибору в юридичному акті...» [2]. Вважаємо, це формулювання без потреби ламає усталену в науці кримінального права термінологію. Воно суперечить не тільки традиціям кримінального права, а й лінгвістичним стандартам. Крім того, такий підхід позбавляє статусу кваліфікації відповідні процеси, що відбуваються на доктринальному рівні.)

Назва даної статті, де слово «кваліфікація» використано, на перший погляд, із «випередженням», анітрохи не суперечить нашій позиції. Річ у тім, що ознака «попередня змова групи осіб» є кваліфікуючою і обговорюється вже за наявності конститутивних ознак, тобто ознак ч. 1 статті. А це означає, що злочин (основний склад) вже встановлено.

Визначившись у термінах, приступимо власне до обговорення проблеми. Із прийняттям нового Кримінального кодексу України в науці кримінального права виник доволі неочікуваний спір. Суть його полягає в тому, що ознаку «попередня змова групи осіб» у сенсі, яку саме співучасть за формою (співвиконавство чи з розподілом ролей) слід визнавати групою осіб, якщо змова носить попередній характер, тлумачать по-різному. Під час дії КК України 1961 року подібних розбіжностей практично не спостерігалося. У Кодексі форми співучасті не були визначені, а наука і практика фактично одностайно розглядали як групу осіб (зокрема, за попередньою змовою) тільки співвиконавців злочину. Саме так роз'яснювались ці кваліфікуючі ознаки у постановвах Пленуму Верховного Суду України за різними категоріями злочинів. Тепер форми співучасті закріплені на законодавчому рівні – у ст. 28 КК України. Саме її формулювання й призвело до розбіжностей, що породжує різну кваліфікацію дій

злочинців за аналогічних обставин. Неприпустимість цього очевидна.

Теоретиків і практиків бентежить, що у ч. 1 ст. 28, де розкривається поняття групи осіб, йдеться про виконавців злочину, а в ч. 2, тобто стосовно дій групи осіб за попередньою змовою, види співучасників не названі. Це й наводить на думку, що законодавець не обмежує «групу осіб за попередньою змовою» тільки співвиконавством, а має на увазі й співучасть із розподілом ролей.

Зазначимо, що у кримінально-правових джерелах усе-таки суттєво переважає позиція, відповідно до якої і форму співучасті «група осіб за попередньою змовою» можна ставити в провину тільки за наявності співвиконавства. Частіше такий погляд взагалі не пояснюється. При цьому автори не виключають можливість технічного розподілу функцій у рамках співвиконавства [3, 157; 4, 53; 5, 94 та ін]. Іноді питання про види співучасників, які діють за попередньою змовою, окремо не обговорюється [6, 114].

Проте зустрічаються роботи, в яких чітко стверджується (іноді також без обговорення), що групу осіб за попередньою змовою можна ставити в провину, і коли між співучасниками має місце розподіл ролей в юридичному сенсі [7, 4; 8, 223; 9, 41; 4, 72]. Іноді таке заявляють навіть дослідники, які вважають групу осіб «родовим поняттям по відношенню до групи осіб за попередньою змовою» [10]. Вважаємо такий підхід непослідовним. Адже якщо ч. 1 ст. 28 містить родове поняття стосовно ч. 2, то в останній мається на увазі також співвиконавство, а не співучасть з розподілом ролей. Процитоване висловлювання його автор відносить до відповідної ознаки, вказаної у ч. 2 ст. 115 КК України, а саме п. 12 – вбивство за попередньою змовою групою осіб. Таке бачення викликає питання хоча б тому, що Пленум Верховного Суду України, характеризуючи цю ознаку, говорить про співвиконавство [11, п. 16]. Дослідникам, які не погоджуються з роз'ясненнями Пленуму та поглядами більшості своїх колег, бажано було б аргументувати свою позицію. Можна допустити, що її прибічники не проводять чіткого розмежування між технічним розподілом ролей у рамках співвиконавства та видами співучасті, передбаченими в ст. 27 КК України.

Виникнення труднощів у дослідників, які заглиблюються у зміст постанови, досить закономірне. З цілком виправданих причин у законодавчому визначенні вбивства відсутня окрема вказівка на діяння. Йдеться лише про спричинення смерті, тоб-

то про наслідок. Якою саме дією (чи бездіяльністю) спричиняється смерть, законодавець не конкретизує, характер діяння навіть не згадує. Тому питання про те, коли саме починається процес виконання об'єктивної сторони вбивства (процес спричинення смерті), має вирішувати той, хто застосовує статтю. А це нелегко, тим більше, що варіантів тут безліч.

У постанові Пленуму є намагання допомогти практиці, але її формулюванням бракує чіткості. Роз'яснення сприймалися б значно легше, якщо б у них однозначно йшлося про *технічний розподіл ролей* між співвиконавцями у межах саме «*простої співучасті*» – *співучасті без розподілу ролей у юридичному сенсі*. Однак системний аналіз тексту постанови все ж таки дає можливість зрозуміти, що йдеться саме про співвиконавців. Про це, зокрема, свідчить роз'яснення п. 3: «Дії осіб, які безпосередньо брали участь у позбавленні життя потерпілого ..., потрібно кваліфікувати за статтями КК, що передбачають відповідальність за умисне вбивство, а дії організаторів, підбурювачів і пособників, які не були співвиконавцями злочинів, – за тими ж статтями з посиланням на відповідну частину ст. 27». Однак звернімо увагу, що в п. 16 тієї ж постанови має місце неточність. Говорячи про співвиконавство, фактично характеризуючи дії, що створюють частину об'єктивної сторони вбивства, Пленум називає їх діями, які *безпосередньо* смерть не спричиняють. Це дає науковцям привід критикувати постанову за непослідовність. Деякі з них при цьому стверджують: «При визначенні групи осіб за попередньою змовою ВС цитує законодавчу дефініцію цієї форми співучасті (ч. 2 ст. 28 КК України), не зводячи її до співвиконавства» [12]. Керуючись таким баченням, В.І. Гриниха оперує невідомою кримінальному закону термінологією (яка, до речі, запозичена у В.О. Навроцького), а саме: говорить про особу, «яка прирівнюється до виконавця». До таких осіб цей автор відносить співучасників, які не виконують об'єктивної сторони злочину, але «перебували на місці вчинення злочину виконавцем, об'єднані єдиними часовими рамками» [13]. Насправді у постанові йдеться саме про *технічний розподіл ролей* між співвиконавцями. Інша справа, що не усі наведені приклади є вдалими. Можна погодитись з М.І. Пановим, що «непереконливе визнання співвиконанням усунення перешкод, які заважають в даній ситуації другій особі спричинити смерть потерпілому...» М.І. Панов вважає, що такі дії слід розглядати як пособницькі й кваліфікувати їх із застосуванням ст. 27 КК України [14, 29]. Насправді

важко визнати, що вони становлять хоча б частину об'єктивної сторони злочину. Тому, дійсно, ці дії мають розглядатися як пособницькі і кваліфікуватися за ч. 1, а не ч. 2 ст. 115 (звісно, за відсутності інших кваліфікуючих ознак).

Не можемо погодитися з думкою В.О. Навроцького стосовно того, що «змова нівелює роль окремого учасника» і що в такому разі учасники «прирівнюються до виконавця, навіть тоді, коли особисто не виконують об'єктивну сторону злочину». Вважаємо, що ані ст. 27, ані ст. 28 КК України не дають підстав для такого розширеного тлумачення вчинення злочину за попередньою змовою групою осіб.

В.О. Навроцький додає: «Однак при цьому потрібно, щоб учасник групи, діючи відповідно до змови, принаймні перебував на місці вчинення злочину, надавав сприяння іншим членам групи» [1, 186]. Він наводить приклад з учасником крадіжки, який, залишившись на вулиці, спостерігав за обстановкою та приймав майно. Дії цього співучасника В.О. Навроцький тлумачить саме як такі, що «прирівнюються» до дій виконавця, хоча «...нагадують, швидше, пособництво». Проте звернімо увагу, що забезпечення *таємного* характеру викрадення за визначенням крадіжки входить до її *об'єктивних* ознак. Крім того, крадіжка є закінченою не з моменту *вилучення* чужого майна, а з моменту *обертання* його на свою (або інших осіб) користь. «Приймаючи» майно, співучасник, можливо (залежно від конкретних обставин), «довершує» незакінчену крадіжку, тобто, знов-таки, виконує частину об'єктивної сторони злочину, отже, є «повноцінним» співвиконавцем, а зовсім не «прирівнюється» до нього.

Ми впевнено обстоюємо позицію, що «пояснена змова групи осіб» передбачає відповідну змову саме *співвиконавців злочину, тобто осіб, які виконують хоча б частину його об'єктивної сторони*. Аргументуємо висловлене.

Передусім не маємо сумнівів, що ч. 2 ст. 28 КК України передбачає окремий випадок частини 1. У ч. 1 законодавець сформулював, що таке група осіб, охарактеризував її з об'єктивної сторони – визначив як два і більше *виконавців*. У ч. 2, не повторюючи сказаного про групу, він роз'яснює, яку саме змову слід вважати *попередньою*. Такий прийом цілком відповідає правилам законодавчої техніки, що ґрунтуються на законах формальної логіки, отже, на здоровому глузді.

Слід згадати про те, що саме *співвиконавство* значно збільшує суспільну небезпеку злочину –

через об'єднання зусиль злочинців, залякування потерпілого, подолання його опору. Навряд чи, наприклад, таким же небезпечним, як напад двох виконавців, є посягання, при якому виконавець *один*, а друга людина (про яку потерпілий може навіть не підозрювати) колись порадила йому, в якій саме спосіб здійснити задумане, чи викликала у нього бажання скоїти злочин.

Без сумніву, питання про можливість застосування ознаки «за попередньою змовою групи осіб» до так званої складної співучасті, тобто співучасті з розподілом ролей у юридичному сенсі, має вирішуватися однаково щодо будь-якого виду «другорядних» співучасників. Особливо ж очевидно вбачається неузгодженість із кваліфікацією у випадку з підбурювачем.

Тому, хто вважає, нібито попередню змову групи осіб як кваліфікуючу ознаку слід ставити у провину й у разі співучасті з розподілом ролей, можна поставити слушне запитання: чому до людини, яка вирішила скоїти злочин *самостійно*, треба застосовувати ч. 1 статті (наприклад, убивства), а якщо до цього злочину її *хтось схилив* (ми не маємо на увазі вбивство на замовлення – це окрема кваліфікуюча ознака), то виконавець буде відповідати вже за ч. 2? Виходить, тільки тому, що своє рішення він прийняв під впливом іншої людини. Логіка в цьому проглядається слабко. Якщо у цій ситуації визнавати групу осіб (а «змова» між підбурювачем і виконавцем може бути тільки «попередньою»), підбурювач автоматично також відповідає за ч. 2. Чи можливо визнати справедливим, що за наявності в тій чи іншій статті КК України кваліфікуючої ознаки, яка розглядається, для підбурювача (та інших другорядних співучасників) виключається можливість відповідати за ч. 1?

Слід звернути увагу, що кримінальний закон передбачає ситуацію, коли *скоєння злочину в співучасті для виконавця належить до пом'якшуючих обставин*. Маємо на увазі п. 6 ст. 66, де як про пом'якшуючу обставину йдеться про вчинення злочину під впливом погрози. Згадаємо, що відповідно до ч. 4 ст. 27 КК України підбурювачем, тобто співучасником злочину, визнається особа, яка схилила іншу до вчинення злочину не тільки умовлянням, підкупом, але й *погрозою* (звісно, крім тих випадків, коли погроза приводить людину у стан крайньої необхідності). Визнавши таку співучасть *кваліфікуючою* ознакою, під час призначення покарання виконавцю, стосовно якого мало місце підбурювання у виді погроз, *т* *ж* *саму обставину* (погрозу) від-

повідно до п. 6 ст. 66 КК України потрібно буде враховувати як *пом'якшуючу*. Непереконливість і навіть абсурдність таких маніпуляцій очевидні.

Саме про співвиконавство свідчить, на наш погляд, слово «*вчинене*». Аргументи на користь такого розуміння насамперед перебувають у площині відокремлення причинних зв'язків від обумовлюючих. Цій проблемі ми приділили значну увагу у своїй монографії [15, 339–355]. Тому зараз викладемо висновки, яких дійшли в результаті тривалого дослідження причинного зв'язку, у конспективному виді. Кримінальний кодекс України 2001 року законодавчо закріпив визначення вбивства, що давно встановилося у теорії кримінального права. Вбивство – це протиправне заподіяння смерті іншій людині. Відповідно, даний злочин може бути констатований лише за наявності причинного, а не будь-якого іншого зв'язку між діянням особи і смертю її жертви. Значна частина питань виникають з тієї обставини, що в науці кримінального права не склалося однотайних уявлень про сутність причинного зв'язку між діянням особи і тією шкодою, що ставиться їй в провину. Складнощі насамперед визначаються тим, що поняття причинного зв'язку іноді розширюється до зв'язку будь-якого, незалежно від його якісної своєрідності. Ця тенденція, яку ми вважаємо невинуватою, простежується у працях останніх років [16; 17]. Проте маємо серйозні підстави стверджувати, що специфіка причинного зв'язку полягає у породженні одного явища іншим. Якістю, що породжує, викликає, генерує, причина й відрізняється від *умов*, які лише *сприяють* процесу спричинення, але самі спричинюючим фактором у конкретній ситуації не виступають. Здається, якщо науковці та практики домовились би між собою з приводу того, що причину будь-якої події потрібно відрізнити від *неспричинюючих умов* її настання, багато складних проблем значною мірою могли б бути спрощені. Адже цілком зрозуміло: якщо розглядати зв'язок між діями пособника, підбурювача, організатора (з одного боку) і діями виконавця (з другого) як «причинний», то сам виконавець перетворюється на якийсь безвольний «механізм», бездушного виконавця чужої волі. Причиною того, що певний суб'єкт вбиває людину, є його особисте рішення, власний вибір, а зовсім не поради, вказівки, спонування та інші варіанти впливу на його свідомість і волю другорядних співучасників. Зв'язок тут

інший. Якщо так, то *спричинюють* смерть тільки *співвиконавці*. Решта співучасників: підбурювач, організатор, пособник не викликають смерті жертви, не призводять, не спричинюють, а лише обумовлюють. Тому їхні індивідуальні дії не підпадають під законодавче визначення вбивства. Отже, відповідати за скоєння вбивства за *попередньою змовою групою осіб* вони не можуть. Зрозуміло, якщо виконавець – один, до нього ч. 2 ст. 115 за ознакою попередньої змови групою осіб застосовувати не можна; він має відповідати за ч. 1 незалежно від наявності другорядних співучасників. Очевидно й те, що ці співучасники також повинні відповідати за ч. 1 ст. 115 (звісно, із вказівкою на певну частину ст. 27 КК України).

Отже, ми впевнені, що група осіб за попередньою змовою – це група *співвиконавців*. Про те, що у постанові Пленуму Верховного Суду України «Про судову практику в справах про злочини проти життя та здоров'я особи» висловлена саме така позиція, вже йшлося. Як і про те, що труднощі у розумінні цих роз'яснень виникають через занадто широке тлумачення в Постанові *співвиконавства із технічним розподілом ролей*.

Більш чітко висловлювання з даного приводу міститься у Постанові (відносно новій) Пленуму Верховного Суду України «Про судову практику у

справах про злочини проти власності» від 6 вересня 2009 року № 10. У п. 24 йдеться: «Злочин визначається вчиненням за попередньою змовою групою осіб у разі його вчинення декількома (двома і більше) суб'єктами цього злочину, які заздалегідь домовилися про його спільне вчинення. Учасники вчинення злочину групою осіб діють узгоджено, зі спільним умислом, і кожен із них *безпосередньо* виконує діяння, що повністю чи частково *утворює об'єктивну сторону складу злочину* (курсив мій. – Н.Я.). При цьому можливий розподіл функцій, за якого кожен співучасник виконує певну роль у вчиненні злочину».

Як бачимо, тут все досить зрозуміло одразу. Пленум повернувся до традиційних і цілком логічних уявлень про групу осіб за попередньою змовою в якості групи *співвиконавців*, які можуть у рамках виконання об'єктивної сторони злочину розподілити між собою конкретні функції. Юридично залишаючись співвиконавцями, в суто практичному (технічному) аспекті вони можуть скоювати злочин з розподілом ролей. Таке розуміння ознаки «попередня змова групи осіб», природно, слід поширити на всі склади злочинів, де вона передбачена. Інше неприпустимо. Підхід до вирішення питання має бути тільки одноманітний, системний і наскрізний.

Список використаних джерел:

1. Навроцький В.О. Основи кримінально-правової кваліфікації: навч. посіб. / Навроцький В.О. – [2-е вид.]. – К.: Юрінком Інтер, 2009. – 512 с.
2. Пашенко О.О. Виявлення помилок при застосуванні кримінально-правових норм органами досудового слідства та прокурором – необхідна умова підвищення ефективності правозастосовної діяльності // Правові засади підвищення ефективності боротьби зі злочинністю в Україні: м-ли наукової конференції, 15 травня 2008 року / ред. кол.: В.І. Борисов (голов. ред.) та ін. – Х.: Право, 2008. – С. 36–39.
3. Кримінальне право України: Загальна частина: підруч. / Ю.В. Александров, В.І. Антипов, М.В. Володько та ін.; за ред. М.І. Мельника, В.А. Клименка. – [3-є вид., перероб. та допов.]. – К.: Юридична думка, 2004. – 352 с.
4. Науково-практичний коментар до Кримінального кодексу України: за станом законодавства і постанов Пленуму Верховного Суду України на 1 грудня 2001 року / [за ред. С.С. Яценка]. – К.: А.С.К., 2002. – 936 с.
5. Науково-практичний коментар Кримінального кодексу України / [за ред. М.І. Мельника, М.І. Хавронюка]. – [5-е вид., перероб. та допов.]. – К.: Юридична думка, 2008. – 1216 с.
6. Кримінальне право України: Загальна частина: навч. посіб. / М.М. Агеїв, О.О. Батурицька, Д.П. Альошин та ін.; за ред. О.О. Кашкарова, В.А. Робака. – Сімферополь: Кримнавчпеддержвидав, 2010. – 364 с.
7. Альошин Д.П. Кримінальна відповідальність за розкрадання, вчинене у співучасті: автореф. дис. на здобуття наук. ступеня кан. юрид. наук: спец.: 12.00.08 «Кримінальне право та криминологія; кримінально-виконавче право» / Д.П. Альошин. – Х., 2002. – 20 с.
8. Кримінальне право України: Загальна частина: підруч. / Ю.В. Баулін, В.І. Борисов, В.І. Тютюгін та ін.; за ред. В.В. Сташиса, В.Я. Тація. – [4-е вид., перероб. і допов.]. – Х.: Право, 2010. – 456 с.
9. Кримінальне право України: Особлива частина: підруч. / Ю.В. Баулін, В.І. Борисов, В.І. Тютюгін та ін.; за ред. В.В. Сташиса, В.Я. Тація. – [4-е вид., перероб. та допов.]. – Х.: Право, 2010. – 608 с.
10. Ганова Г.О. Проблеми кваліфікації умисного вбивства, вчиненого групою осіб за попередньою змовою: Правові засади підвищення ефективності боротьби зі злочинністю в Україні: м-ли наукової конференції, 15 травня 2008 року / ред. кол.: В.І. Борисов (голов. ред.) та ін. – Х.: Право, 2008. – С. 66–70.

11. Про судову практику в справах про злочини проти життя та здоров'я особи: постанова Пленуму Верховного Суду України від 7 лютого 2003 року № 2 // Вісник Верховного Суду України. – 2003. – № 1. – С. 37–42.

12. Гриниха І.М. Пленум Верховного Суду України про поняття і кваліфікацію дій виконавця та співвиконавця злочину: актуальні проблеми кримінального права та кримінології: м-ли всеукраїнської науково-практичної конференції; Донецьк, 24 квітня 2009 р.: Донецький юридичний інститут ЛДУВС ім. Е.О. Дідоренка / Гриниха І.М. – Донецьк: Норд Комп'ютер, 2009. – 250 с. – С. 137–140.

13. Гриниха І.М. Виконавець та особа, що відповідає як виконавець за злочини, вчинені групою осіб за попередньою змовою: Кримінальний кодекс України 2001 р.: проблеми застосування і перспективи удосконалення: м-ли міжнародної конференції 7–8 квітня 2006 року / ред. Ортинський В.Л. та ін. – Львів: Львівський державний університет внутрішніх справ, 2006. – Ч. 1. – 323 с. – С. 169–172.

14. Панов Н.И. Проблемы квалификации умысленных убийств, совершенных в соучастии: кримінально-правова охорона життя та здоров'я особи: м-ли наук.-практ. конференції (м. Харків, 22–23 квітня 2004 року) / [ред. кол.: Сташис В.В. (голов. ред.) та ін.]. – К.-Х.: Юрінком Інтер, 2004. – С. 24–30.

15. Ярмыш Н.Н. Теоретические проблемы причинно-следственной связи в уголовном праве (философско-правовой анализ) / Ярмыш Н.Н. – Х.: Право, 2003. – 512 с.

16. Єфремов С.О. Причинний зв'язок як об'єктивна ознака співучасті у злочині // Альманах кримінального права: зб. статей. / С.О. Єфремов; відп. ред. П.П. Андрушко, П.С. Берзін. – К.: Правова єдність, 2009. – Вип. 1. – С. 224–249.

17. Музика А.А. Причинний зв'язок у кримінальному праві: сучасний стан і проблеми // Альманах кримінального права: зб. статей / Музика А.А., Багіров С.Р.; відп. ред. П.П. Андрушко, П.С. Берзін. – К.: Правова єдність, 2009. – Вип. 1. – С. 324–368.

Наталія ЯРМИШ

ПРОБЛЕМИ КВАЛІФІКАЦІЇ ЗЛОЧИНІВ, ВЧИНЕНИХ ГРУПОЮ ОСІБ ЗА ПОПЕРЕДНЬОЮ ЗМОВОЮ

Резюме

Наводяться аргументи стосовно розуміння кваліфікуючої ознаки, що міститься у багатьох статтях Особливої частини Кримінального кодексу України, а саме «вчинення злочину групою осіб за попередньою змовою». На підставі логічних викладок, аналізу правил створення дефініцій та філософських уявлень про причинний зв'язок автор доходить висновку, що таку ознаку слід визнавати виключно щодо осіб, які виконують хоча б частину об'єктивної сторони злочину, тобто є його співвиконавцями.

Наталія ЯРМЫШ

ПРОБЛЕМЫ КВАЛИФИКАЦИИ ПРЕСТУПЛЕНИЙ, СОВЕРШЕННЫХ ГРУППОЙ ЛИЦ ПО ПРЕДВАРИТЕЛЬНОМУ СГОВОРУ

Резюме

Приводятся аргументы относительно понимания квалифицирующего признака, содержащегося во многих статьях Особенной части Уголовного кодекса Украины, а именно «совершение преступления группой лиц по предварительному сговору». На основании логических выкладок, анализа правил создания дефиниций и философских представлений о причинной связи автор приходит к выводу, что данный признак следует признавать исключительно в отношении лиц, выполняющих хотя бы часть объективной стороны преступления, то есть являющихся его соисполнителями.

Nataliya YARMYSH

PROBLEMS OF QUALIFICATION OF CRIMES COMMITTED BY GROUP OF PERSONS IN PREVIOUS CONCERT

Summary

Arguments for understanding the qualification sign which is present in many articles of Particular Part of Criminal Code of Ukraine namely «commitment of a crime in previous concert» are given. Due to logical considerations, analysis of rules of creating definitions and philosophical ideas on causal relationship the author comes to the conclusion that the mentioned sign should be accepted only for persons either committing or participating at least in a part of objective side of a crime.